

Nr 30.

Ankom till Riksdagens kansli den 25 februari 1913 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående viss ändring i grunderna för jordbruksfastighets deltagande i kostnaderna för vägunderhållet.
(2:a Avd.)

I en inom Andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad motion, nr 58, har herr *Dandenell* hemställt, att Riksdagen måtte besluta hemställa till Kungl. Maj:t, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av väglagen, att senast skedd taxering av jordbruksfastigheter skall vara den bestämmande för nämnda fastigheters deltagande i kostnaderna för de allmänna vägarnas årliga underhåll.

Till stöd härför har anförts följande:

»Enligt nu gällande väglag skola jordbruksfastigheter svara för de allmänna vägarnas underhåll. Vid den efter lagens ikraftträdande skedda vägdelning gick man så tillväga, att kostnaderna för vägarnas inom ett vägdistrikt årliga underhåll uppskattades och fördelades på jordbruksfastigheterna efter deras vägfyrktal, och fick varje sådan fastighet sig tilldelad ett vägstycke, vars årliga underhållskostnad just motsvarade nämnda fyrktals.

Rätteligen, synes det mig, borde efter den omtaxering av jordbruksfastigheterna, som vart femte år äger rum, ny vägdelning ske; men som detta är en både kostsam och omständlig procedur, torde så ej kunna ifrågasättas. Emellertid hava under årens lopp orättvisorna i att den sålunda skedda vägdelningen alltjämt äger bestånd visat sig alltmer framträdande.

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 10 saml. 15 häft. (Nr 30.)

Därest en fastighet vid vägdelningen tillfälligtvis var högt upptaxerad, men sedan gått tillbaka till normalt taxeringsvärde, finnes under nuvarande förhållanden icke någon utsikt för en sådan fastighet att få ändring eller rättelse i det fastigheten vid vägdelningen påförda vägfyrktal med däremot svarande vägunderhåll, och om efter vägdelningen en fastighet fått förhöjt taxeringsvärde, bibehålles det oaktat för denna senare fastighet samma underhållningsskyldighet som förut.

Att skipa rättvisa härvidlag torde vara en ganska lätt sak, och 14—18 §§ av 2 kap. väglagen synes kunna giva en fingervisning rörande tillvägagångssättet för rättelses vinnande. Riktigast synes det dock mig vara, att varje innehavare av fastighet, vars uppskattade kostnad för det årliga underhållet av denna fastighet tilldelat vägstycke överstiger dess andel av vägdistriktets, uträknat efter sista taxeringen, erhåller i penningar denna skillnad; och innehavare av fastighet, där ett motsatt förhållande äger rum, får betala sådan skillnad.»

Utskottet.

De av motionären framställda anmärkningarna mot de i gällande väglag fastslagna grunderna för jordbruksfastighets deltagande i vägunderhållet måste enligt utskottets uppfattning i åtskilligt anses befogade. Sålunda lärer det icke kunna bestridas, att det understundom framstår såsom en orättvisa, att en jordbruksfastighet, oberoende av de förändringar dess taxeringsvärde efter senast skedd vägdelning må hava undergått, under hela tiden intills nästpåföljande vägdelning har sig ålagd samma vägunderhållsskyldighet, som om taxeringsvärdet förblivit oförändrat. Då vägunderhållsskyldigheten för varje fastighet bestämmes efter det fastigheten åsatta vägtalet och detta åter efter taxeringsvärdet, vore det ju, såsom motionären framhåller, riktigast att, så snart taxeringsvärdet ökats eller minskats, på ett eller annat sätt underkasta underhållsskyldigheten motsvarande jämkning. Om utskottet sålunda är villigt erkänna, att motionärens anmärkningar i stort sett måste anses välgrundade, torde det dock enligt utskottets mening starkt kunna ifrågasättas, huruvida det av motionären uttalade önskemålet om fördelning av kostnaderna för naturavägunderhållet efter den senast skedda taxeringen över huvud taget lämpligen kan i praktiken realiseras. Lika med motionären anser utskottet sålunda uppenbart, att, ehuru det måhända vore teoretiskt riktigast att efter varje omtaxering av de i väghållningsdistriktet ingående fastigheterna föranstalta om ny vägdelning, något dylikt med hänsyn till de med vägdelningsproceduren förenade kostnaderna svårigen kan tänkas ifrågakomma. Att på sätt motionären före-

slagit söka reglera förhållandena genom införande av ett särskilt likvidationsförfarande anser sig utskottet emellertid icke heller kunna förorda. Oavsett att det av motionären nu ifrågasatta systemet med direkta penningutdelningar åt naturaväghållarne knappast torde vara överensstämmande med gällande väglagstiftnings principer, är utskottet av den uppfattningen, att de ifrågasatta likvidationerna — särskilt med hänsyn till den mången gång förefintliga svarigheten att exakt uppskatta kostnaderna för det å varje fastighet belöpande vägunderhållet — ofta skulle giva anledning till så besvärliga och tidsödande uträkningar, att det föreslagna systemets lämplighet för praktiska förhållanden starkt måste betvivlas.

Utskottet är sålunda av den uppfattningen, att, därest man vill undgå de olägenheter, som äro förenade med det nuvarande sättet för bestämmande av jordbruksfastighets deltagande i vägunderhållet, i varje fall måste väljas andra utvägar än den av motionären ifrågasatta. En möjlighet att väsentligen minska berörda olägenheter föreligger redan enligt nu gällande väglag, nämligen genom tillämpning av de i 64 § sagda lag intagna bestämmelserna om vägunderhållets fullgörande i vissa fall medelst entreprenad, och utskottet för sin del håller före, att genom en jämväl ur andra synpunkter önskvärd utvidgning av entreprenadsystemets tillämplighetsområde betydelsen av ovan anmärkta missförhållanden än ytterligare skulle reduceras. I detta sammanhang förtjänar jämväl framhållas, att förslag till fullständig omläggning av grunderna för väghållningsbördans fördelning av herr Lundell framlades i tvenne vid 1905 års riksdag inom Andra kammaren väckta motioner och sedermera av greve R. G. Hamilton upptogs och i av honom avgivna motioner förelades 1908, 1909, 1910 och 1911 års Riksdagar till prövning. Sagda förslag, som av 1909 och 1911 års vederbörande utskott tillstyrktes men då icke vann Första kammarens bifall, innefattade huvudsakligen, att hela väghållningskostnaden såväl för vägunderhållet in natura som eljest inom ett distrikt skulle sammanslås i en summa; att vad därav efter avdrag av statsbidraget och andra tillgängliga inkomster återstode såsom brist att fylla skulle utdebiteras såsom vägskatt lika för alla vägfyrcar; samt att envar väghållare in natura skulle genom avräkning vid uppböden av hans vägskatt och övriga allmänna utskylder bekomma full ersättning för värdet av den honom åliggande naturaprestationen, sådan den blivit av särskilda nämnden uppskattad.

Utan att i vidare mån än redan skett inlåta sig på till äventyrs förefintliga möjligheter att undanröja eller förminska de av motionären anmärkta olägenheterna, tillåter sig utskottet slutligen framhålla, hurusom det

icke torde råda något tvivel därom, att de av chefen för finansdepartementet, jämlikt nådigt bemyndigande den 29 september 1911, tillkallade sakkunniga för verkställande av utredning angående åtgärder för avvägbringande av en jämnare fördelning av väghållningsbesväret m. m. vid fullgörandet av sitt berörda uppdrag komma att ägna jämväl den nu föreliggande frågan all den uppmärksamhet, varav densamma kan anses förtjänt.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke må av Riksdagen bifallas.

Stockholm den 25 februari 1913.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: herrar Persson, Tamm, Odelberg, frih. De Geer, Paulson, Fahlén, Lindblad, Pers, Ericsson, Nilsson i Kabbarp, greve Hamilton, Kronlund, Andersson, Linders, Hellström och Ekerot.

Reservation av *E. A. Lindblad* i fråga om motiveringen.
